

بسمه تعالی

نهضت آزادی ایران
تاسیس ۱۳۳۰

۱۹۰۲

۱۳۸۳/۱۱/۰۲

تداوم راه شادروان مهندس بازرگان در ده سالی که گذشت

در روزهای پایانی دیماه ۱۳۷۳ جلسه تاریخی شورای مرکزی نهضت آزادی ایران به ریاست شادروان مهندس مهدی بازرگان در حالی برگزار گردید که آثار بیماری حاد قلبی در چهره همیشه مصمم و شاد او نمایان بود .

فضای آکنده از التهاب و نگرانی بر اعضای جلسه حاکم بود و چشم‌ها به لبان حقگوی او برای تعیین راه آینده دوخته شده بود .

او از سفری سخن آغاز کرد که مشام دل از بی‌بازگشت بودن آن خبر میداد.

خطوط چهره‌اش در آن روز بیانگر حکایت تلخی بود از روزهای سخت تکاپوی راه آزادی و ستیز با استبداد و استعمار در سالیان دراز، بر لبانش لبخند و شیرینی همیشگی نبود و صدای تپش قلبش آرامش روزهای زندان قزل‌قلعه و برازجان را نداشت .

سخنان وصیت‌گونه‌اش گویای سپردن ودیعه‌ای گرانبها به یاران باوفایش به مصداق آیه «فاستقم كما امرت و من تاب معك و لا تطغوا انه بما تعملون بصیر» (هود - ۱۱۲) بود.

وی اعضای شورا را به تداوم راه طی شده‌اش و استوار ماندن بر اندیشه نهضتی ترغیب کرد . بازرگان که در بینش و منش خویش ، مبارزات سیاسی - اجتماعی در راه ملت و کشور را تکلیف و در اندیشه‌اش به حکم « ان لا تعبدوا الا اياه » اقتضای اطاعت از خدا را مبارزه با بندگی غیر خدا و شرط سپاس ایزدی را تحصیل آزادی برای استقرار عدالت می‌دانست، در آن لحظات تکان‌دهنده به یاران خویش وصیت می‌کرد که بکوشند تا تفکر و اندیشه نهضت، به عنوان نهال

رسته در بستر ایرانیت و آبیاری شده با آموزه‌های اسلامی و با آرزوی خدمت به خلق، همچنان با حفظ و تقویت انسجام و یکدلی یاران و توکل آنان بر خالق هستی و توجه به معنویات، بالنده و شاداب بماند و رشد کند.

این نگاه همیشگی او به کار جمعی و مبارزه سیاسی در راه آزادی و بهروزی ملت، به عنوان یک وظیفه عبادی، به صورت توصیه مؤکد در ادامه فعالیت نهضت حتی در وصیت‌نامه آن شادروان به خانواده‌اش نیز بازتاب یافت .

سرانجام، آن جلسه سرنوشت‌ساز شورای مرکزی در حالی پایان یافت که آغازی نو در راه بود. آخرین سفر جسمانی مهندس بازرگان به قصد ادامه درمان بیماری قلبی در خارج از کشور، به توصیه پزشکان، در صبحگاه جمعه ۳۰ دیماه ۱۳۷۳ سفر آغازگردید ولی او در میانه سفر، و ساعاتی پیش از رسیدن به بیمارستان مقصد، در فرودگاه زوریخ به دیار حق و به سوی معشوق شتافت و همفکران، یاران و دوستان خویش را با غمی جانکاه و امانتی سنگین تنها گذاشت .

مراسم تشییع و بزرگداشت‌های او در تهران و شهرستانها با اقبال کم‌نظیر مردم قردان کشورمان روبرو گردید و ملت ایران با چنین بزرگداشتی از او نشان داد که ۱۶ سال سب و لعن مخالفان و معاندان بر او و اندیشه‌هایش که از تریبون‌های رسمی و غیر رسمی از جمله در مساجد و برمنابر پخش می‌شد بر وجدان بیدار ملت اثر معکوس یافته و او در دل مردم به عنوان خدمتگزار صادق، ایران دوستی مسلمان و مصلحی بی‌ادعا جای‌گرفته‌است . بینش و منش بازرگان در طول زندگیش چنان بود که در واکنش جامعه، پس از درگذشت او حیات تازه‌ای در کالبد جنبش آزادی‌خواهی دمید. حتی دشمنان او در مرگش زبان بر تکریم و تجلیل او گشودند.

گرچه جمعی بر این باور یا آرزو بودند که با درگذشت مهندس بازرگان مهم‌ترین آفریده سیاسی او یعنی نهضت آزادی ایران نیز برچیده خواهدشد، یار دیرینه بازرگان، شادروان دکتر یدالله سبحانی، در مراسم تشییع پیکر بازرگان از حسینیه ارشاد، تداوم راه آن روانشاد و نهضت آزادی ایران را اعلام کرد و انتخاب دبیر کل جدید نهضت توسط شورای مرکزی را به ملت ایران نوید داد.

بدین ترتیب، به‌رغم رنجهای سختی که نهضت آزادی ایران و فعالان و اعضای آن، از تعطیل دفتر تا دستگیری و زندانی‌شدن یاران در سالهای ۶۷، ۶۹، ۷۹ و ۸۰ و تضییقات متعدد دیگر متحمل شدند، نهضت با سرافرازی ادامه یافت، به‌گونه‌ای که اکنون، در دهمین سالگرد در گذشت زنده‌یاد

مهندس بازرگان، اعتبار سیاسی، ملی و بین‌المللی نهضت به‌دلیل پایداری و ادامه سیاست‌ها و خطمشی ۴۳ سال گذشته بسی افزایش یافته‌است.

اقبال عمومی و روزافزون مردم، به ویژه جوانان، به نهضت آزادی ایران و به تفکر، اندیشه، و بینش و منش سیاسی و اجتماعی آن زنده‌یاد، مصداق واقعی تحقق وعده خداوند است که فرمود: «العاقبة للمتقين.»

نهضت آزادی ایران گرچه خود را بی‌نیاز از نقد نمی‌داند و به نارسایی‌ها و کاستی‌هایش اعتراف دارد، خود را در پیشگاه خداوند قادر یکتا و ملت شریف ایران شرمسار نمی‌بیند زیرا در حد توان در دفاع از حقوق و آزادی‌های مردم، تحقق حاکمیت ملت و ایجاد جامعه مدنی بی‌وقفه تلاش کرده است.

نیازی به توضیح نیست که نکوداشت و تجلیل مهندس بازرگان به‌عنوان یکی از شخصیت‌های بزرگ خدمتگزار ایران و اسلام، به قصد ستایش و بت‌سازی نیست، بلکه با هدف بزرگداشت منش سیاسی و اجتماعی او و الگو قرار دادن رفتارش در ۶۰ سال مبارزه خستگی‌ناپذیر آن رادمرد تاریخ معاصر ایران تایید و تاکید بر مواضع و خطمشی واقع بینانه وی و همراهانش می‌باشد.

خوشبختانه، تجربه ۲۶ ساله پس از پیروزی انقلاب، بویژه ده ساله گذشته، و فضای سیاسی پدید آمده، امکان بررسی کارنامه حاکمان نظام جمهوری اسلامی را بیش از پیش فراهم ساخته‌است. در چنین جو و فضایی، صاحب‌نظران منصف عموماً و اکثراً اذعان دارند که سیاست‌ها و دیدگاه‌های کلان بازرگان، چه در دولت موقت و چه پس از آن تامین‌کننده واقعی منافع و مصالح ملت ایران بوده‌است. آنان عموماً معترفند که آنچه جوانان پرشور و بی‌تجربه انقلابی در آیین صاف نمی‌دیدند، آن پیر روشن ضمیر در خشت خام انقلاب، جامعه و تاریخ می‌دید و می‌گفت. اکنون بدون آنکه نیاز به سرزنش‌کردن این و آن باشد، همین‌قدر که مخالفان و منتقدان بازرگان به این نتیجه رسیده‌اند، جای امیدواری است.

رهروان و یاران بازرگان در نهضت آزادی ایران میکوشند که برسر پیمان خویش در ادامه راه حق و خدمت به ایران و اسلام، همچون گذشته استوار و پابرجا باشند و امیدوارند که به یاری خداوند راه بازرگان توسط همه اصلاح‌طلبان و علاقه‌مندان به ملک و ملت با جدیت ادامه یابد.

نهضت آزادی ایران